

Använder klövvilt planpassager lika effektivt som faunabroar eller faunaportar?

Elfström M & Olsson M (2025) Do wild ungulates utilize at-grade fauna passages as effectively as fauna overpasses or underpasses? Frontiers in Conservation Science. Sec. Animal Conservation Volume 6 – 2025

<https://www.frontiersin.org/journals/conservation-science/articles/10.3389/fcsc.2025.1546782/full>

Svensk sammanfattning

Att minska barriäreffekter från vägar och järnvägar är avgörande för att motverka habitatfragmentering. För att möjliggöra djurs rörelser genom infrastrukturlandskapet används olika typer av faunapassager, vars funktionalitet beror på både placering och design. Valet av passage påverkas av faktorer som topografi, infrastrukturens storlek samt trafikmängd och hastighet. Hög trafikintensitet kan utgöra en allvarlig barriär för vilda djur, vilket ökar risken för viltolyckor och fragmenterar livsmiljöer. För att undersöka hur olika faunapassager påverkar viltets rörelsemönster har Triekol analyserat om passeringssannolikheten skiljer sig mellan olika typer av passager, med hänsyn till alternativa passageplatser och miljöfaktorer.

Faunapassager i plan (viltet korsar på vägbanan) kräver betydligt mindre resurser att konstruera jämfört med faunabroar eller faunaportar utmed infrastrukturbarriärer. Eftersom mindre och medelstora vägar är mycket vanligare än större vägar i de flesta landskap, har passager i plan en stor potential för kostnadseffektiv barriärreducering för vilt. Däremot innebär dessa passager, utöver risken för kollisioner med fordon, en högre störningsrisk jämfört med de flesta över- och underpassager, inte minst med hänsyn till att viltet delar användningen av vägbanan med fordonstrafik.

Vi testade om sannolikheten att passera för vanliga skandinaviska klövvilt – vildsvin (*Sus scrofa*), rådjur (*Capreolus capreolus*) och dovhjort (*Dama dama*) – påverkades av olika typer av passager, samtidigt som vi tog hänsyn till tillgången till alternativa passageställen och miljöfaktorer. Vi fann inga skillnader i passeringssannolikhet för vildsvin (851 besök), rådjur (1 556 besök) och dovhjort (941 besök) när vi jämförde viltbesök vid fyra faunapassager i plan med den samlade datan från åtta faunaanpassade över- och underpassager. Detta indikerar att faunapassager i plan (med en genomsnittlig daglig trafikvolym på 3 000–8 000 fordon) kan ha en likvärdig funktionalitet, i form av jämförbara andelar som passerar utifrån samtliga viltbesök, jämfört med faunaanpassade över- eller underpassager. Dessutom fann vi, när vi separerade överpassager (faunabroar), underpassager (faunaportar) och passager i plan, inga skillnader i passeringssannolikhet för rådjur och dovhjort. Vildsvin visade ingen skillnad i passeringssannolikhet mellan överpassage och passage i plan, men en högre sannolikhet vid underpassage jämfört med vid planpassage. Detta tyder på att etablering av flera faunapassager i plan, istället för endast ett fåtal över- eller underpassager för vilt, kan vara ett alternativ för att minska infrastrukturbarriärer även längs stängslade medelstora vägar.